

Johannes, de evangelist

Wij weten van Johannes meer dan van één van de andere schrijvers van de Evangeliën. Van Mattheüs kennen wij de naam van zijn vader (Mark. 2:14), van Markus weten we wie zijn moeder was (Hand. 12:12). De ouders van Lukas zijn ons onbekend. De beide ouders van Johannes worden echter in het Woord van God genoemd.

Zijn vader

Zebedeüs wordt herhaaldelijk genoemd als de vader van Johannes en Jakobus. Van hemzelf wordt weinig verteld. Alleen dat hij waarschijnlijk in Kapernaüm woonde, visser van beroep was, en mogelijk niet onbemiddeld, maar tamelijk welvarend, want hij had anderen in dienst. Wat niet van hem gezegd wordt is belangrijker: hij hield zijn zonen op geen enkele manier tegen, toen zij, op de roep van de Heere, hem met zijn schip en gescheurde netten alleen lieten. Wij kunnen daaruit afleiden, dat het zijn volle instemming had, dat zij de Heere volgden, al bleef hij zelf bij zijn gewone werk, omdat de Heere hem niet geroepen had (Mark. 7:19,20).

Zijn moeder

Uit de vergelijking van Matth. 27:55,56 met Mark. 15:40 zien wij dat de moeder van Johannes en Jakobus, Salome heette. En uit vergelijking van deze plaatsen met Joh. 19:25 zien wij dat zij waarschijnlijk een zus was van Maria, de moeder van de Heere. Daarin vinden wij misschien de verklaring voor de vrijmoedigheid waarmee zij de Heere vroeg, of haar zonen aan Zijn rechter- en linkerhand mochten zitten in Zijn koninkrijk (Matth. 20:20). Hoewel de vraag getuigde van weinig geestelijk inzicht en gevoel, was ze, naar menselijke maatstaven gemeten, te begrijpen. Zij was als zus van Maria de tante van de Heere Jezus, en Johannes en Jakobus waren dan Zijn neven. Daar de broers van de Heere niet in Hem geloofden (Joh. 7:5), waren zij de naaste familieleden die Hem volgden. Maar ondanks de afwijzing van de Heere diende zij Hem tot het laatst met wat zij had en volgde Hem daartoe zelfs, met de andere vrouwen, naar Jeruzalem, naar het kruis (Matth. 27:55; Mark. 15:41).

De eerste periode van zijn leven

Van het eerste deel van het leven van Johannes en Jakobus weten wij niets. Jakobus was waarschijnlijk de oudste, want zijn naam wordt meestal het eerst genoemd. Maar van Johannes vertelt de Schrift, hoe hij definitief met de Heere verbonden werd. Hij was een discipel van Johannes de Doper geweest. Maar toen hij deze, bij het zien van de Heere Jezus, vol bewondering hoorde uitroepen: "Zie het Lam van God", verliet hij hem om bij de Heere te zijn (Joh. 1:35-40). Vanaf dat ogenblik was hij voorgoed met Hem verbonden, hoewel hij nog niet geroepen was om zijn werkkring prijs te geven.

Dit laatste vinden wij in Luk. 5:1-11; Matth. 4:18-22 en Mark. 1:16-20. Na een nacht van vruchteloos vissen, liet de Heere zien dat alles in Zijn hand was. En toen riep Hij hen om vissers van mensen te worden. "En zij lieten terstond het schip en hun vader achter en volgden Hem". Hun weg voor het leven begon zich af te tekenen. Hun dienst zou zich niet noodzakelijk tot Joden beperken: het woord "mensen" laat de deur open voor niet-Joden.

Daarna volgde de derde grote dag voor Johannes. Nu niet aan de oever van de zee, maar op de berg. De Heere koos Johannes en Jakobus met tien anderen uit, "opdat zij bij Hem zouden zijn en opdat Hij hen zou uitzenden om te prediken en om macht te hebben de demonen uit te drijven". Hij noemde hen apostelen (Mark. 3:13-19; Luk. 6:12-16).

Gelovige, discipel, apostel

In deze drie belangrijke momenten in het leven van Johannes zien wij hem als een gelovige, als een discipel en als een apostel. En als apostel vormde hij met Jakobus en Petrus de binnenste kring van de twaalf. Zij alleen hadden het voorrecht getuigen te zijn van de opwekking van het dochttertje van Jairus, van de verheerlijking van de Heere op de berg en van Zijn strijd en zielsangst in Gethsémané.

Ijverig

Brandende ijver voor de Heere kenmerkte Johannes. De Heere gaf hem en Jakobus de bijnaam "zonen van de donder". Lukas vertelt ons twee geschiedenissen waarin dat duidelijk uitkomt (Luk. 9:49-54; zie ook Mark. 9:38). Zij verboden iemand demonen uit te werpen in de Naam van de Heere, omdat hij niet met hen de Heere volgde. En zij wilden vuur uit de hemel laten neerkomen, om die Samaritanen te verteren, die de Heere niet wilden herbergen, omdat "Hij Zijn gezicht vastbesloten wendde om naar Jeruzalem te gaan". Hun ijver voor de Heere was inderdaad zonder inzicht. Geve de Heere dat het bij ons niet zo is; dat wij deze fouten niet maken, omdat wij die brandende ijver voor Hem niet hebben, een ijver die uit liefde voortkwam.

Bescheiden

Johannes was een bescheiden, en mogelijk zwijgzaam man. Als hij samen is met zijn broer Jakobus, wordt die meestal eerst genoemd. En als Petrus er bij is, spreekt deze gewoonlijk. In de Handelingen vinden wij zelfs geen enkel woord van Johannes opgetekend, hoewel hij samen met Petrus bij drie belangrijke gebeurtenissen was, en er veel woorden van Petrus meegedeeld worden (hoofdstuk 3, 4 en 8).

Maar als zijn liefde voor de Heere het eiste, wist hij op te treden. Toen allen de Heere verlaten hadden, na Zijn gevangenneming, ging hij mee naar het huis van de hogepriester. Hij nam Petrus mee, die de Heere drie keer verloochende. Maar bij Johannes vinden wij geen valse schaamte. Hij was de enige apostel die niet bang was om zijn belangstelling voor en verbondenheid met de Heere te tonen in het paleis van de hogepriester en waarschijnlijk bij het pretorium van Pilatus. En hij bevestigde dat openlijk bij het kruis, door daar samen met de vrouwen van Galilea te zijn.

Luisteraar

Hoe heeft hij geluisterd naar de woorden van de Heere en als hij ze niet begreep, samen met anderen, om uitlegging gevraagd (Matth. 13:36, Mark. 13:3). Hoe heeft hij de Heere met een hart vol liefde en vol bewondering gadeslagen. Tientallen jaren later schrijft hij: "Wat wij gehoord, wat wij gezien hebben met onze ogen, wat wij aanschouwd en onze handen betast hebben betreffende het Woord van het leven ... verkondigen wij ook u" (1 Joh. 1:1-3). Hij schrijft: "Wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van een eniggeborene van een vader" (Joh. 1:14). Wat moet het het hart van de Heere goedgegaan hebben, deze liefdevolle belangstelling op te merken.

Geliefd

Spreekt de aanduiding voor Johannes als "de discipel die door de Heere geliefd werd", niet van deze waardering van de Heere (Joh. 14:21)? En met wat een voorkeur noemt Johannes zichzelf zo. Wat moet zijn hart zich verblijd hebben in de plaats "in de schoot van de Heere", als het teken van deze liefde (Joh. 13:23)! De andere apostelen erkennen deze plaats van bijzondere verbinding. Als het om persoonlijke vertrouwelijkheid gaat, wenkt Petrus, die in openlijk optreden altijd de eerste is om te spreken, Johannes om de Heere te vragen (Joh. 13:24,25). Johannes is ook de eerste die gelooft dat de Heere is opgestaan (Joh. 20:8).

Actieve dienst

Over de actieve dienst van Johannes wordt ons weinig meegedeeld. Met de andere apostelen werd hij door de Heere op reis gestuurd, om in Israël het evangelie van het koninkrijk der hemelen te verkondigen en de krachten van dat koninkrijk te tonen, door de genezing van zieken en de opwekking van doden. De Heere zond hen twee aan twee en Johannes werd samen met Jakobus, zijn broer, gezonden (Matth. 10:1-5; Mark. 6:7-13). De dag vóór de kruisiging werd hij samen met Petrus naar Jeruzalem gezonden, om in de opperzaal het pascha klaar te maken (Luk.22:7 -13). Dat zijn de enige opdrachten die de Evangeliën ons melden. In de Handelingen vinden wij alleen het getuigenis tegenover het Sanhedrin (Handelingen 4), de reis naar Samaria en het op de terugreis prediken in vele dorpen van de Samaritanen (Handelingen 8).

Toch zijn er zielen bekeerd door de prediking van Johannes. In zijn Derde Brief schrijft hij over zijn kinderen in het geloof. Maar wat een dienst heeft hij gedaan in het schrijven van het Evangelie, zijn Drie Brieven, en het Boek de Openbaring! Hoe rijk aan inhoud, hoe diep van gedachten zijn deze. Voor hoeveel miljoenen zijn ze tot onnoemelijke zegen geweest.

In Efeze?

Wanneer Johannes Jeruzalem verlaten heeft weten wij niet. Wij hebben in Handelingen 8 zijn reis naar Samaria gezien. Volgens Gal. 1:18,19 was hij waarschijnlijk niet in Jeruzalem toen Paulus er de eerste keer na zijn bekering kwam. Bij het tweede bezoek van Paulus was hij er wel (Gal.2:1,9; Handelingen 15).

Volgens de ongewijde geschiedenis is Johannes later naar Efeze gegaan en heeft hij daar lang, bijna tot zijn dood toe, gewoond. Maar dat moet dan haast zeker pas na de dood van Paulus (en de verwoesting van Jeruzalem) geweest zijn, want wij weten dat Timotheüs in opdracht van Paulus in Efeze werkte, tot kort voor de martelaarsdood van zijn vader in het geloof. En in de laatste dagen vóór zijn terechtstelling schrijft Paulus dat hij Tychicus naar Efeze heeft gezonden (2 Tim. 4:12).

Johannes als schrijver

Volgens de traditie zijn de geschriften van Johannes pas enkele tientallen jaren na het sterven van Paulus en Petrus geschreven. De inhoud van het Evangelie, de Brieven en de Openbaring bevestigen deze gedachte. Volgens de ongewijde geschiedenis is Johannes zeer oud geworden en is hij niet de martelaarsdood gestorven.

Maar toch heeft hij de vervolging ten gevolge van de vijandschap van de wereld ondervonden (Handelingen 4; Openb. 1:9). En hij is oud genoeg geworden om te

ondervinden, dat niet alleen het gezag van de apostelen in de Gemeente verworpen werd (3 Joh. :9), maar ook dat de wrede wolven, die de kudde niet zouden sparen, waarvan Paulus gesproken had tot de oudsten van Efeze, in de Gemeente binnen gedrongen waren. Zij beweerden dat het christendom goed was als begin, maar dat men vervolgens tot hogere kennis moest komen. Ze beweerden dat de God van het Oude Testament het beginsel van het kwaad was. En dat de Heere Jezus niet de eeuwige God was en evenmin waarachtig mens. Ze beleden niet "Jezus Christus, in het vlees gekomen" (1 Joh. 4:2,3). Tegen deze wolven moest Johannes schrijven. Hoe moet het zijn hart pijn gedaan hebben dat dit noodzakelijk was. Maar hij moet een diepe vreugde hebben gehad, toen de Heilige Geest zoveel uit zijn herinnering naar boven haalde, uit de jaren dat hij met de Heere samen was, om deze herinneringen, verlicht en geïnspireerd door de Heilige Geest, neer te schrijven, opdat ook wij die vreugde zouden kennen (1 Joh. 1:1-4).

Doel van de Bijbelboeken van Johannes

Het doel van het Evangelie wordt in hoofdstuk 20:31 aangegeven: "Opdat u gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, en opdat u gelovend het leven hebt in Zijn Naam". Dus: opdat wij zouden geloven dat de Zoon van de maagd Maria de Christus is, waarachtig Mens, maar tegelijkertijd ook de Zoon van God, een Goddelijk Persoon. En opdat wij door dit geloof het leven zouden hebben in Zijn Naam.

De Eerste Brief van Johannes vervolgt het onderwerp. Daar is het doel: "Opdat u weet dat u eeuwig leven hebt, u die in de Naam van de Zoon van God gelooft"! Te geloven en te weten, dat waren de verlangens van deze apostel voor elke christen.

En in de Openbaring geeft hij een beschrijving van de dingen die op aarde zullen gebeuren, van de dagen van Johannes tot de tijd van het einde. Hij die het Woord van God is (Openb. 19:11-16) zal uit de hemel komen om met de tegenstanders van God en Zijn waarheid af te rekenen. Het Boek sluit niet voordat wij ingevoerd zijn in de eeuwige toestand, in de nieuwe hemel en op de nieuwe aarde, waar gerechtigheid zal wonen en waar God alles en in allen zal zijn.

Johannes geeft ons dus de geschiedenis van het "Woord" in verbinding met de aarde, vanaf Zijn incarnatie (vleeswording) tot Zijn definitieve triomf, wanneer Hij het koninkrijk zal overgeven aan God, de Vader (1 Kor. 15:24).

H.L. Heijkoop